

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลของหมู่บ้านที่จะศึกษา โดยศึกษาประวัติของหมู่บ้าน สภาพสังคม อาชีพของคนในชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ประวัติของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่ความร่วมมือในการจัดการศึกษา

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนวัดดอนแก้วซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านหนองเย็นผู้วิจัยจึงสามารถที่จะเข้าไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านได้อย่างสม่ำเสมอเพื่อทำความคุ้นเคยกับชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเกิดการไว้นใจและเป็นกันเองมากขึ้นเป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันระหว่างผู้วิจัยกับคนในชุมชนบ้านหนองเย็น ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยก็ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหนองเย็นไปด้วยพร้อมกัน

บริบทของชุมชน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองเย็นจากการบอกเล่าของแม่อุ้ยสาและแม่อุ้ยจันทร์ซึ่งเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านพอจะทราบได้ว่า “หมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้ได้ชื่อมาจากหนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีอยู่เดิมในหมู่บ้านที่ชื่อว่าหนองเย็น ชาวบ้านได้ใช้น้ำในหนองน้ำแห่งนี้ในการอุปโภคและบริโภค และใช้หนองน้ำแห่งนี้เป็นที่ทำมาหากิน แต่ปัจจุบันนี้หนองน้ำแห่งนี้ได้มีดินทรายหรือตะกอนมาทับถมกันเป็นเวลานานทำให้เกิดการตื้นเขิน และชาวบ้านได้ใช้ที่ดินในบริเวณที่ตื้นเขินแห่งนี้ทำการเกษตร จนปัจจุบันนี้หนองน้ำแห่งนี้เหลือเนื้อที่ประมาณ 4 ตารางเมตรเศษเท่านั้น

สภาพทางภูมิศาสตร์ บ้านหนองเย็นตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งปี อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดเขียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับหมู่บ้านปางซีเหล็ก ทิศใต้ติดต่อกับหมู่บ้านหนองปากคา ทิศตะวันออกติดต่อกับภูเขาดิน ทิศตะวันตกติดต่อกับแม่น้ำวาง

ลักษณะทางสังคม ชุมชนบ้านหนองเย็นมีความเป็นอยู่อย่างสงบสุขชาวบ้านมีการ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนในหมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกันกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไปในหมู่บ้าน ทำให้คนในหมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้อยู่กันแบบพี่แบบน้อง มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การลักเล็กขโมยน้อยในหมู่บ้านแห่งนี้ไม่มี

สภาพทางเศรษฐกิจ ผู้คนในชุมชนบ้านหนองเย็นส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรเพราะว่ามีสภาพทางภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยให้ เดิมทีนั้นผู้คนในหมู่บ้านจะประกอบอาชีพทำไร่ถั่วเหลืองและทำนาปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำในแม่น้ำวาง แต่ในเวลาต่อมาได้มี

นายสมบุญ สุรินตะได้ทำการเกณฑ์ชาวบ้านมาขุดลำเหมืองโดยผันน้ำจากลำน้ำแม่วางให้ไหลผ่านกลางหมู่บ้านแล้วไหลเลยไปทางกิ่งอำเภอคอยหล่อ ทำให้หมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้จึงทำการเปลี่ยนอาชีพจากการทำไร่ถั่วเหลืองและทำนาปลูกข้าวมาเป็นทำการปลูกหอมหัวใหญ่แทนโดยอาศัยน้ำจากลำเหมืองสมบุญแห่งนี้หล่อเลี้ยงเรียกสวนไร่นา คนที่ไม่มีที่นาที่สวนเป็นของตัวเองก็จะทำอาชีพรับจ้าง

สภาพทางการปกครอง หมู่บ้านหนองเย็นมีการปกครองเป็นหมู่บ้านเดียว เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งปี อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำหมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นบ้านหนองเย็นขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปี และในหมู่บ้านหนองเย็นก็มีตัวแทนไปร่วมเป็นกรรมการในองค์การบริหารส่วนตำบล (สมาชิก อบต) 2 คน

การคมนาคม บ้านหนองเย็นอยู่ห่างจากอำเภอแม่วางคิดเป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร การคมนาคมส่วนใหญ่ชาวบ้านใช้รถยนต์ส่วนตัว รถมอเตอร์ไซด์ และรถโดยสารประจำทาง

ประวัติของโรงเรียน

เดิมนั้นโรงเรียนในหมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้ไม่มี ผู้คนในหมู่บ้านหนองเย็นที่มีอายุถึงเกณฑ์ทุกคนจำเป็นต้องไปเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านพันตน ซึ่งเป็นหมู่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่งซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้ประมาณ 4 กิโลเมตร การคมนาคมจากหมู่บ้านหนองเย็นไปยังโรงเรียนบ้านพันตนในสมัยนั้นยากลำบาก เพราะว่าเป็นถนนคนเดินไม่มีทางรถยนต์เหมือนกับในสมัยปัจจุบันนี้ เด็กนักเรียนต้องเดินทางผ่านป่าผ่านเขาและลำห้วยก่อนที่จะไปถึงโรงเรียน เมื่อโรงเรียนเลิกในตอนเย็นเด็กนักเรียนต้องเดินทางผ่านป่าผ่านเขาและลำห้วยกลับบ้าน เมื่อมาถึงบ้านก็เป็นเวลาค่ำพอดี เลือดผ่านนักเรียนที่มุ่งไปโรงเรียนเมื่อกลับมาถึงบ้านก็จะลปรกรกรงังไปกับฝุ่นกับโคลนที่ต้องเดินทางผ่าน ผู้คนในหมู่บ้านหนองเย็นแห่งนี้ต้องทนกับความยากลำบากอย่างนี้มา

เป็นเวลาหลายปี จึงทำให้คนในหมู่บ้านหนองเย็นเห็นความยากลำบากในการสัญจรไปเรียนหนังสือของเด็กนักเรียนในหมู่บ้านไม่ไหว เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2480 จึงได้ขอแยกโรงเรียนจากโรงเรียนบ้านพันตนมาเรียนที่ในหมู่บ้านของตนเองโดยครั้งแรกได้ใช้ศาลาวัดเป็นที่เล่าเรียนหนังสือ แต่ต่อมาคนในหมู่บ้านหนองเย็นเห็นว่าการใช้ศาลาวัดเป็นที่เล่าเรียนหนังสือนั้นไม่เหมาะสมจึงได้ร่วมกันก่อตั้งโรงเรียนขึ้นมาใหม่ในหมู่บ้านของตนเองเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2498 โดยการนำของนายคำแสน บัญธิยา นายสมบุญ สุนิตะ นายคำ สุนิตะ ได้สร้างอาคารเรียนแบบถาวรขึ้นมา 1 หลัง โดยราษฎรในหมู่บ้านหนองเย็นทุกคนให้ความร่วมมือในการก่อสร้าง และมีผู้มีจิตศรัทธาคือนายกองแก้ว สุนิตะได้บริจาคที่ดินในการก่อสร้างโรงเรียนจำนวน 1 ไร่ โดยการก่อสร้างอาคารเรียนหลังนี้ไม่ได้ใช้เงินงบประมาณของทางราชการแต่อย่างใด เมื่อสร้างอาคารเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้ร่วมกันตั้งชื่อให้ว่า โรงเรียนวัดดอนแก้ว แล้วจึงได้อนุญาตโรงเรียนแห่งนี้ให้เป็นสมบัติของทางราชการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนและโรงเรียนกับชุมชนจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ในอดีตที่ผ่านมาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับทางโรงเรียนจากการบอกเล่าของพ่อกับแม่ทำให้ทราบว่า “ชาวบ้านทุกคนในหมู่บ้านหนองเย็นต่างให้ความร่วมมือกันในการพัฒนา

โรงเรียน โดยชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกเงิน บริจาคทรัพย์สินของที่เป็นที่ดินร่วมในการออกแรง ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งการร่วมมือกันนั้นก่อให้เกิดความเจริญทั้งทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ เพราะว่าโรงเรียนวัดดอนแก้วแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่ชาวบ้านทุกคนได้ร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อให้บุตรหลานของคนในหมู่บ้านหนองเย็นได้ใช้เป็นสถานศึกษาเล่าเรียน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับทางโรงเรียนและบุตรหลานที่มาเรียนหนังสือชาวบ้านได้ขุด

บ่อน้ำในโรงเรียนให้นักเรียนและครูในโรงเรียนไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภค และช่วยในการทำความสะอาดในบริเวณโรงเรียนและบริเวณอาคารเรียนตลอดมา แต่ชาวบ้านยังไม่มีโอกาสที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังที่พ่อน้อยกองแก้ว บุญเย็นกล่าวว่า “ชาวบ้านหนองเย็นมีความรู้ไม่พอที่จะไปจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูในโรงเรียนได้”

ในอดีตทางโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งจากการบอกเล่าของพ่อน้อยกองแก้ว บุญเย็นทำให้ทราบว่า ครูในโรงเรียนจะเข้าไปเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับประชาชนในหมู่บ้านหนองเย็นในตอนเย็นเป็นบางครั้ง เพราะว่าครูที่ไปสอนในโรงเรียนต้องเดินทางไปกลับระหว่างบ้านของตนกับโรงเรียน ซึ่งระยะทางในขณะนั้นก็ยากลำบากทำให้ครูกับชาวบ้านไม่ค่อยได้พบปะกันบ่อยครั้งได้ เพราะระยะทางเป็นอุปสรรค แต่ถ้าในเวลาที่บ้าน

มีงานที่สำคัญ ๆ เช่นงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ทางคณะครูในโรงเรียนก็จะมาร่วมในงานประเพณีนั้น ๆ กับชาวบ้านด้วยทุกครั้ง

นับตั้งแต่หลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ที่มีนโยบายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับทางโรงเรียนโดยให้มีการนำเอาหลักสูตรท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของคนในท้องถิ่นเข้ามาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นทำให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ทำให้ชุมชนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองที่จะเข้ามาให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาทางโรงเรียนโดยการนำของผู้บริหารโรงเรียนก็ได้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

บทบาทของชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษา

เมื่อหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) รวมทั้งหลักสูตรพุทธศักราช 2540 มีนโยบายให้ทางชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับทางโรงเรียน โดยที่หลักสูตรที่จะนำมาจัดนั้นต้องเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของชุมชนด้วย ดังนั้นในวันที่ 1 เดือน พฤษภาคม ปีพุทธศักราช 2545 ทางผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้วิจัย รวมทั้งกรรมการสถานศึกษา (กรรมการโรงเรียนในสมัยนั้น) ได้ปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับนโยบายที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับทางโรงเรียน เช่น

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน โดยให้คนในชุมชนบ้านหนองเย็นทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนเห็นว่าเหมาะสมสำหรับนักเรียนมาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็ได้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคนในชุมชนที่ร่วมกันเสนอหัวข้อเรื่องราวต่าง ๆ ให้ที่ประชุมได้รับทราบ

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการวิเคราะห์หาสาเหตุของการไม่มีนิสัยรักการอ่านรวมทั้งรักการอ่านภาษาล้านนา โดยคนในชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่นักเรียนหรือบุตรหลานของตนไม่มีนิสัยในการรักการอ่านว่ามาจากสาเหตุใด และร่วมกันดำเนินการหาทางแก้ไขปัญหานี้

2) การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภาษาล้านนา ซึ่งสมัยก่อนนั้นชาวบ้านทุกคนมีความคิดว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียน ส่วนชาวบ้านมีหน้าที่ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือในโรงเรียน แต่บัดนี้คนในชุมชนบ้านหนองเย็นเริ่มเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองแล้ว จึงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูในโรงเรียน

3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านภาษาล้านนาให้กับลูกหลาน

ถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะเป็นเกษตรกร และอ่านหนังสืออักษรล้านนาไม่ออกแต่ก็ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้บุตรหลานได้เรียนรู้อักษรล้านนาโดยการพาไปให้ผู้รู้ทางด้านอักษรล้านนาอ่าน อักษรล้านนาให้ลูกได้ฟัง และให้ลูกได้เข้าใจในอักษรล้านนามากยิ่งขึ้น

จากรายละเอียดการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเย็นที่ได้กล่าวไปนั้นได้เริ่มต้นมาจากการนำเอาหลักสูตรท้องถิ่นเข้าไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตามนโยบายของหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตร พุทธศักราช 2542 ที่มีนโยบายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับทางโรงเรียน โดยการจัดหลักสูตรท้องถิ่น เข้ามาจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของคนในท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved